Region Stockholm

REGIONFULLMÄKTIGE

INTERPELLATION

Vänsterpartiet

2020-01-13

Interpellation av Anna Sehlin om IT-haveri

Trettondagshelgen är återkommande en mycket svår helg inom sjukvården. Många stockholmare kommer tillbaka från julledighet och uppsöker vården samtidigt som många vårdanställda fortfarande är lediga. Läget beskrivs som kaotisk på flera sjukhus i Stockholm. I år drabbades dessutom sjukhusen av problem med IT-systemen. Journalsystemet Take care fungerande mycket långsamt på torsdagen den 2 januari och ungefär samtidigt uppkom nätverksproblem på Karolinska Huddinge och sjukhuset sattes i stabsläge och beslutade bland annat att styra om ambulanstransporter och förlägga operationer till andra sjukhus. Under helgen förstärkte Karolinska Huddinge med extra personal för att kunna arbeta enligt reservrutiner. Nätverksproblemen var så allvarliga att Karolinska Huddinge även under fredagen befann sig i stabsläge. Samtidigt började situationen vid Södersjukhusets akutmottagning i Stockholm, som fick ta emot patienter från Karolinska i Huddinge, bli ansträngd. Under måndagen var belastningen så hög att lägre prioriterade ambulanspatienter omdirigerades tillbaka till Karolinska i Huddinge. Bemanningssituationen och bristen på vårdplatser gör att vården är väldigt skör, det finns inga marginaler och även om det finns manuella rutiner som ska användas vid ett IT-avbrott så belastar det vårdpersonalen och leder till situationer där patientsäkerheten är hotad. Anställda uppmanades dessutom att avbryta ledigheter för att hjälpa till med bemanning.

För ett år sedan vid trettonhelgen 2019 gick Södersjukhuset upp i stabsläge och ambulanser omdirigerades. Då inträffade inget IT-haveri utan det var ”bara” bemanningsläget och antalet patienter som avgjorde att sjukhuset gick upp i stabsläge. Är det rimligt att akutsjukhus ska gå upp i stabsläge vid stora helger, är inte vården för starkt pressad när detta händer? När och om fler sjukhus går upp i stabsläge samtidigt och det dessutom är störningar i IT-systemen, var ska patienterna till slut hänvisas?

Region Stockholm ansvarar för verksamheter som har stor betydelse för invånarnas liv och hälsa. Den interna kontrollen, med risk- och sårbarhetsanalyser, är därför avgörande för att identifiera risker, skapa ett riskmedvetande och kunna förebygga riskerna. Identifierade risker ska förebyggas, verksamhetens alla delar ska ha ett riskmedvetande och ha tillräckliga resurser för att åtgärda och förebygga riskerna.

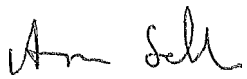
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens internkontrollplan 2019 (HSN 2018-1223) behandlar risker utifrån ett administrativt och organisatoriskt perspektiv; vård i rätt tid och på rätt plats, organisationseffektivitet, informationssäkerhet, ekonomi i balans etc. Under målet *säkra processer* med *informationssäkerhet* så gör hälso- och sjukvårdsförvaltningen bedömningen att sannolikheten är 3, konsekvensen 4 och riskvärdet 12 för att ”Brister i det systematiska informationssäkerhetsarbetet kan leda till att HSF inte identifierar informationssäkerhetsrisker i tid. Ledningssystemet för informationssäkerhet i enlighet med SLL:s policy är inte fullt implementerat.” HSF:s kommentar är att i syfte att intensifiera HSF:s arbete med informations- och IT-säkerhetsarbete har en handlingsplan för informationssäkerhet 2018-2020 fastställts. Utifrån målsättningarna i handlingsplanen fortsätter arbetet under 2019.

Det finns en medvetenhet om riskerna med störningar i regionens IT-system men ändå görs en bedömning att sannolikheten för att råka ut för en störning är låg.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga ansvarigt regionråd:

1. Har du med anledning av störningarna i IT-systemen vidtagit några åtgärder?
2. Anser du att Region Stockholms har tillräckliga strategier och strukturer för att hindra och förebygga problem med nätverk och IT-system?
3. Med detta och tidigare störningar, incidenter och fel i IT-system i Region Stockholms verksamheter, skulle du säga att sannolikheten är låg för att återigen råka ut för störningar i IT-system?
4. Ser du att det är möjligt att undvika likande situationer som dagarna kring Trettonhelgen med dagens låga bemanning på regionens akutsjukhus?

Anna Sehlin (V)

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsregionråd
Anna Starbrink (L)

INTERPELLATIONSSVAR

2020-03-24 RS 2020-0158

Svar på interpellation RS 2020:4 av Anna Sehlin (V) om IT-haveri

Frågor till ansvarigt regionråd:

1. Har du med anledning av störningarna i IT-systemen vidtagit några åtgärder?
2. Anser du att Region Stockholms har tillräckliga strategier och strukturer for att hindra och förebygga problem med nätverk och IT-system?
3. Med detta och tidigare störningar, incidenter och fel i IT-system i Region Stockholms verksamheter, skulle du säga att sannolikheten är låg för att återigen råka ut för störningar i IT-system?
4. Ser du att det är möjligt att undvika likande situationer som dagarna kring Trettonhelgen med dagens låga bemanning på regionens akutsjukhus?

Som svar vill jag anföra följande:

Precis som interpellanten skriver så är jul- och nyårshelgen alltid en ansträngd period för vården. Medarbetarna behöver få sin välförtjänta ledighet, samtidigt som vården ska bemannas. Planeringen inför helgerna görs under lång tid och bygger på erfarenheter från tidigare år. Inför den senaste jul- och nyårshelgen såg man till exempel till att jourläkarbilarna var igång dygnet runt och att sjukhusen hade fler öppna dagtidsplatser för akut sjuka. Förberedelserna går alltid att följa genom veckorapporter på regionens hemsida. Under trettonhelgen brukar trycket i vården vara som högst och så blev det även i år. Dessutom blev läget i vården extra ansträngt på grund av stora och oförutsedda it- problem på Huddinge sjukhus som i sin tur ledde till att andra sjukhus, bl.a. SÖS, fick ta ett ännu större ansvar för regionens patienter.

Under perioden 2–7 januari 2020 inträffade flera it-relaterade störningar som orsakade stora problem för drabbade verksamheter inom Region Stockholm. Dels inträffade störningar i journalsystemet Take Care torsdagen den 2 januari 2020 som yttrade sig som seghet för användare hos flera vårdgivare. Dessa var relaterade till den tekniska driftmiljön för Take Care och funktionaliteten återställdes efter några timmar samma dag. Dels inträffade nätrelaterade störningar 2-7 januari som påverkade Karolinska Universitetssjukhuset. För dessa tog de flera dagar att finna felorsaken. Nätverksstörningar den 2 januari (Karolinska Huddinge) orsakades av att ett fel inträffade i en distributionsswitch till följd av en bugg i en mjukvarurelease i denna. Ett hårdvarufel inträffade även i en nätverksrelaterad server. Felorsaken till störningarna den 3 januari (Karolinska Huddinge) och den 7 januari (Gamla Karolinska Solna) berodde på minnesläckage i brandväggar. Minnesläckagen var kopplade till en bugg i en mjukvarurelease

i dessa. Minnesproblemen innebar att minnet fylldes upp och till slut nådde ett kapacitetstak vilket gjorde att brandväggarna inte klarade av att hantera trafiken.

För att förebygga kort- och långsiktigt har följande åtgärder genomförts och vidtagits:

- **Nätrelaterad server:** Byte av hårdvara.
- **Nätutrustning Huddinge:** Omstart. Uppgradering av mjukvara i distributionsswitch.
- **Nätutrustning Solna:** Omstart. Uppgradering av mjukvara i brandväggar.
- **Övervakning:** Justering av tröskelvärden för nätövervakning.
- **Preventiva åtgärder:** Ytterligare åtgärder har vidtagits i preventivt syfte.

Åtgärderna ovan bidrar till att minska risken för nya it-störningar och arbete sker kontinuerligt med livscykelhantering av it-miljöer för att över tid säkerställa Region Stockholms verksamheters beroende av it-stöd.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har i chefläkarnätverket påtalat vikten av att alla vårdgivare arbetar med att hålla manuella rutiner uppdaterade och informerar sina medarbetare om dessa.

Region Stockholm förstärker successivt arbetet med att skapa en alltmer säker, effektiv, modern och robust IT-miljö i samtliga av hälso- och sjukvårdens verksamheter.

Den viktigaste åtgärden har redan vidtagits är att eliminera de brister och problem som orsakas av nuvarande journalsystem Take Care. Region Stockholm har för avsikt att under kommande år successivt byta ut detta föråldrade journalsystem och införa ett nytt, modernt och säkert vårdinformationssystem. Den nya vårdinformationsmiljön (som benämns Framtidens vårdinformationsmiljö, FVM) kommer möjliggöra att verksamheterna kan arbeta på nya sätt, samtidigt som nivån kan höjas väsentligt för såväl patientsäkerhet som drifts- och informationssäkerhet. Vårdinformationsmiljön kommer också ge helt nya möjligheter att lagra, analysera och dra nytta av den stora mängd data som vården tar fram.

Samtidigt behöver den digitala infrastrukturen stärkas, så att de nätverk och tekniska utrustningar som används förmår hantera krav som ställs i ett alltmer digitaliserat samhälle. Sådant arbete pågår redan i regionens regi och är nödvändigt då viktiga samhällsfunktioner digitaliseras alltmer.

Ett viktigt led i regionens arbete har varit att fatta beslut om en ny IT- och digitaliseringsstrategi, vilket gjordes i samband med budget 2020. Genom den nya strategin tydliggörs ägandet och styrningen av den digitala basinfrastrukturen för att förstärka arbetet med en effektiv och systematisk digitalisering i Region Stockholm. En central del i strategin är också att andelen koncerngemensamma och strategiska beslut som har avgörande betydelse för säkerhet och funktion ska tas på samlad central nivå för att undvika lokala variationer som kan hota drift- eller informationssäkerhet.

Det är av största vikt att prioritera och fortsatt utveckla samt modernisera it-miljön inom Region Stockholms sjukhus för att undvika framtida it-störningar och säkerställa informationssäkerheten löpande. I samtliga it-miljöer är självfallet målet alltid att minimera störningar för verksamheterna och säkerställa en effektiv och säker it för såväl personalen

som patienterna. Konsolidering och avveckling av äldre it-system och applikationer utgör också en viktig del i arbetet med att skapa säkrare och en mer effektiv digital infrastruktur för regionens anställda och våra invånare.

När det gäller informationssäkerhet pågår ett omfattande arbete med att skärpa regionens rutiner ytterligare. Nya riktlinjer, för hur Region Stockholm ska förbättra sitt arbete med informationssäkerhet, är under framtagande och kommer beslutas i samband med budget 2021.

Generellt kan konstateras att informationssäkerhet är ett utvecklingsområde hos alla landets offentliga verksamheter.

När Riksrevisionen granskar myndighetssverige konstateras följande:

- Ingen når upp till godkänd nivå när det gäller ledningens styrande dokumentation på en övergripande nivå.
- Ingen når upp till godkänd nivå när det gäller att hantera sina informationstillgångar, t ex att klassificera information. Personalen har låg medvetenhet om informationsklassificering och hur den tillämpas i praktiken.
- Ingen når upp till godkänd nivå när det gäller analys och kontroll av informationssäkerhet på övergripande nivå. Exempelvis genomförs inte några övergripande riskanalyser med fokus på informationssäkerhet. De analyser som genomförs gäller endast enskilda IT-system.
- Alla saknar underlag för att kunna bedöma om deras ledningssystem för informationssäkerhet fungerar eller inte.
- Ingen har genomfört någon genomgång med högsta ledningen de senaste två åren. En sådan genomgång är väsentlig för att säkerställa ledningssystemens lämplighet, tillräcklighet och verkan samt för att kunna besluta om förbättringar.
- Ingen når upp till godkänd nivå när det gäller reglering av spårbarhet i loggar.

Med andra ord delar jag interpellantens åsikt om att ett systematisk arbeta med att utveckla och stärka informationssäkerhetsarbetet inom regionens verksamheter är både nödvändigt och högst avgörande för att bibehålla det höga förtroende våra invånare har för sjukvården. Därav den nya policyn, som behöver omsättas och kontinuerligt följas upp att den efterlevs.

Därmed anser jag interpellationen besvarad.

Anna Starbrink